

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
El. p. finmin@finmin.lt

2015-10-

Nr. 4-01-

Kopijos:
Informacinės visuomenės plėtros komitetui
prie Susisiekimo ministerijos
El. p. info@ivpk.lt

Lietuvos savivaldybių asociacijai
El. p. bendras@lsa.lt

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINĖS KOVOS SU KORUPCIJA 2015–2025 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO 2015–2019 METŲ TARPINSTITUCINIO VEIKLOS PLANO 1.1.1 PRIEMONĖS VYKDYMO

Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. XII-1537 buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos nacionalinė kovos su korupcija 2015–2025 metų programa¹ (toliau – Programa). Lietuvos Respublikos Vyriausybė įgyvendindama Programos 48 punktą 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 648 patvirtino Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos įgyvendinimo 2015–2019 metų tarpinstitucinį veiklos planą² (toliau – Planas), kurio 1.1.1 punkte nustatyta priemonė: „viešinti informaciją apie valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pajamas, išlaidas elektroninėje erdvėje per tam sukurtą informacinę sistemą“.

Atsižvelgdami į tai, kad esame vieni iš priemonės vykdytojų, teikiame nuomonę ir pasiūlymus dėl informacinės sistemos, skirtos informacijai apie valstybės ir savivaldybių įstaigų pajamas, pajamų šaltinius, išlaidas ir lėšų gavėjus viešinti (toliau – IS), galimos duomenų struktūros ir funkcionalumo:

1. Kaip nustatyta Plano 1.1.1 priemonėje IS turėtų tvarkyti ir viešinti duomenis apie valstybės ir savivaldybių įstaigų pajamas, pajamų šaltinius, išlaidas ir lėšų gavėjus, išskyrus duomenis, kurie sudaro valstybės ar tarnybos paslaptį.

¹ Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=1016244&p_tr2=2.

² Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=1046517&p_tr2=2.

2. IS turėtų būti tvarkomi pajamų ir išlaidų duomenys įstaigų (juridinių asmenų), kurios paminėtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 2 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 6 dalyje, Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 4 straipsnyje, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 4 straipsnio 4 dalyje, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo Nr. I-1113 2 straipsnio 1 dalyje, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 4 straipsnyje (toliau – įstaiga).

3. IS turėtų būti tvarkomi duomenys apie visas įstaigų pajamas ir išlaidas.

4. IS turėtų būti tvarkomi duomenys apie visus įstaigų pajamų davėjus ir visus išlaidų gavėjus.

5. Įstaigų pajamomis laikytinos bet kokios įstaigos gautos lėšos, turtas, įskaitant ir pajamas iš valstybės rinkliavos ar žyminio mokesčio³.

6. Įstaigų išlaidomis laikytinos bet kokios išlaidos tiek pinigais, tiek turtu, taip pat neatlygintinis turto perdavimas ar neatlygintinė turto nuoma.

7. IS turėtų turėti šias funkcionalumo galimybes, t. y. IS turėtų suteikti galimybę tvarkyti ir matyti duomenis apie:

7.1. Pajamas, išlaidas ir jų šaltinius, rūšis, tipus, pajamų ir išlaidų santykį. Pajamų ir išlaidų struktūra ir pasiskirstymas turėtų būti atvaizduojamas tiek pinigine, tiek procentine išraiška ir sudarytos sąlygos palyginti duomenis tam tikru laikotarpiu.

7.2. Įstaigų pajamas ir išlaidas pagal sektorius, programas, sritis, rūšis.

7.3. Įstaigų suteiktas garantijas, įsipareigojimus, skolas, skolinimosi ir garantijų limitus, jų būklę, procentus nuo prognozuojamų pajamų.

7.4. Įgyvendintus ar įgyvendinamus Lietuvos biudžeto, ES ar kitų subjektų finansuojamus projektus įstaigoje ar jų valdomose įstaigose. Turėtų būti teikiama informacija apie projekto vykdytoją, programą ir priemonę, pagal kurią finansuojamas projektas, projekto vertę, laikotarpį, finansavimo intensyvumą ir šaltinius bei pagrindinius rangovus.

7.5. Įstaigų valdomą ar jiems priklausančią turtą: kilnojamąjį, nekilnojamąjį turtą, jo vertę, rūšis ir nusidėvėjimą, jo kaitą, turto valdytojus ir gaunamas pajamas iš turto.

7.6. Įstaigų valdomų akcijų ir kitų vertybinių popierių skaičių ir vertę. Valdomų akcijų (ar kitų vertybinių popierių) skaičių ir procentinę išraišką konkrečiame juridiniame asmenyje. Taip pat juridinių asmenų, kuriuose savivaldybė ir (ar) ministerija turi akcijų, akcininkų sąrašus, jų balansą, pelno (nuostolių) ataskaitą.

7.7. Investicijas įstaigose: tiek Lietuvos ar užsienio verslo subjektų atliktos investicijos pinigine išraiška, tiek valstybės investicijas į įstaigą ar jos valdomas įstaigas, ar įmones per Valstybės investicijų programą.

³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad pvz., biudžetinių įstaigų pajamomis šio įstatymo prasme nelaikomos pajamos iš valstybės rinkliavos ar žyminio mokesčio.

7.8. Investavimo sritis ir sektorius, jų paskirstymą pinigine ir procentine išraiška, pokyčius tam tikru laikotarpiu. Taip pat turėtų būti skelbiami investavimo šaltiniai.

7.9. Pajamas ir išlaidas pagal Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos duomenis apie viešuosius pirkimus bei Statistikos departamento valdomą informaciją apie gyventojų skaičių, vidutines pajamas, nedarbą ir pan.

7.10. Įstaigų teikiamą įvairią socialinę paramą (nemokamas maitinimas mokininiams, socialinis būstas ir pan.) gyventojams ir kita socialinė (jautri) demografinė informacija. Geriausias šios informacijos šaltinis galėtų būti portalas www.socialiniszemelapis.lt.

8. IS galėtų būti kuriama atsižvelgiant į pasaulyje veikiančias panašias informacines sistemas, pavyzdžiui:

8.1. Slovėnijos viešųjų išlaidų stebėsenos programa „Supervizor“⁴. Tai – tinklo programa, suteikianti vartotojams informaciją apie viešojo sektoriaus subjektų – visų tiesioginių ir netiesioginių biudžeto asignavimų gavėjų (valstybės, teismų ir savivaldos institucijų bei joms priklausančių įmonių, viešųjų įstaigų ir pan.) – verslo sandorius.

8.2. Estijos Respublikos sukurtas modelis⁵, kuriame viešai nurodoma savivaldybių finansinė veikla panaudojant viešąsias lėšas, arba Jungtinių Amerikos Valstijų sukurtas modelis „USSpending.gov“⁶.

8.3. Kirgizijos Respublikos informacinė sistema „Open budget“⁷ ir Armėnijos Respublikos finansų ministerijos informacinė sistema „Interaktyvus biudžetas“⁸.

Taip pat apie kitų šalių patirtį kuriant IS paminėjo Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija Antikorupcinio tinklo Rytų Europai ir Centrinei Azijai atliktame tyrime „Korupcijos prevencija viešajame sektoriuje Rytų Europoje ir Centrinėje Azijoje“⁹.

9. Galimas IS duomenų atvaizdavimas:

9.1. Duomenys iš įvairių šaltinių galėtų būti integruoti į vientisą sistemą, o tarp visų duomenų turėtų būti sukurtos tarpusavio sąsajos, leidžiančios iš vieno duomenų šaltinių pereiti į kitus.

9.2. Visa IS esanti informacija galėtų būti atvaizduojama diagramomis ar grafikais arba ant interaktyvaus šalies žemėlapiu.

9.3. Turėtų būti sudaryta galimybė išskleisti ir vienu metu atidaryti kelis duomenų šaltinius (pvz., išlaidos, investicijos ar valdomas turtas) ir juos palyginti tarpusavyje.

⁴ Prieiga per internetą: <https://www.kpk-rs.si/en/project-transparency/supervizor-73>.

⁵ Prieiga per internetą:

http://riigiraha.fin.ee/geoqlik/proxy/QvAJAXZfc/opendoc.htm?document=Riigiraha.qvw&host=local&anonymous=true&select=LB_LANGUAGE,English.

⁶ Prieiga per internetą: <https://www.usaspending.gov/Pages/Default.aspx>.

⁷ Prieiga per internetą: <https://budget.okmot.kg/en/>.

⁸ Prieiga per internetą: <http://www.mfe.am/index.php?cat=71&lang=1>.

⁹ Prieiga per internetą: <http://www.oecd.org/corruption/acn/ACN-Prevention-Corruption-Report.pdf>.

9.4. Turėtų būti sudaryta galimybė duomenis (išlaidas ir (ar) pajamas, investicijas) palyginti tam tikru laikotarpiu bei savivaldybės ir (ar) valstybės įstaigas ir institucijas tarpusavyje.

9.5. Siektina, kad visus duomenis būtų galima atvaizduoti tiek procentais, tiek pinigine išraiška ir esant galimybei susieti juos su gyventojų skaičiumi (pvz., investicijų mastas vienam gyventojui ar asignavimai švietimui vienam gyventojui ir pan.).

9.6. Duomenų ir informacijos viešinimui turėtų būti sukurta atskira internetinė svetainė, kurioje būtų skelbiama visa visuomenei reikalinga ir aktuali informacija. Suinteresuotoms įstaigoms turėtų būti pasiekiami visi IS duomenys.

10. Siūlome kuriant IS į ją įtraukti duomenis iš informacinių sistemų apie privačių juridinių asmenų sumokėtus į valstybės ar savivaldybių biudžetus bei susigražintus ar įtrauktus į atskaitą pridėtinės vertės ir kitus mokesčius¹⁰.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, manome, kad Plano 1.1.1 punkte nustatytos priemonės įgyvendinimas sudarys prielaidų skaidresnei valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklai, taip pat sudarys sąlygas ne tik visuomenei, bet ir įgaliotiems subjektams kontroliuoti valstybės ir savivaldybių biudžeto lėšų panaudojimą, lengviau nustatyti sąžiningą konkurenciją pažeidžiančius asmenis, padės atskleisti ir nustatyti sąsajas ir valstybės, ir savivaldybių institucijų vadovų ir tarnautojų bei privačių juridinių asmenų galimus korupcinius ryšius.

Primename, kad pagal Plano 8 punktą Plano vykdytojai per 25 kalendorines dienas nuo kiekvieno ketvirčio pabaigos per stebėsenos informacinę sistemą pateikia informaciją apie Plano įgyvendinimo eigą ir rezultatus, atsižvelgdami į patvirtintus Plano tikslus, uždavinius, priemones ir jiems vykdyti numatytus asignavimus, taip pat vertinimo kriterijus ir jų reikšmes.

Direktoriaus pavaduotojas

Romas Zienka

Aivaras Raišys, tel. (8 706) 63 331, el. p. aivaras.raisys@stt.lt
 Valerij Keldanovič, tel. (8 706) 62 750, el. p. valerij.keldanovic@stt.lt
 Aurimas Kudūkis, tel. (8 706) 63 338, el. p. aurimas.kudukis@stt.lt

¹⁰ Panašiai mokesčių mokėjimo ir neteisėtos atskaitos problemos yra sprendžiamos Graikijoje. Prieiga per internetą: <http://www.theguardian.com/public-leaders-network/2015/mar/24/greece-technology-corruption-brain-drain-fraud-tax-evasion>.
 Lietuvos skaidrumo ekspertai tvirtina, kad įmonėms turi būti naudinga atsiskaityti viešai. Prieiga per internetą: <http://transparency.lt/news/2015/07/30/m-galiauskas-imonems-butu-naudinga-atsiskaityti-viesai/>.